

Regeringskansliet, Finansdepartementet

Diarienummer:
DI-2020-12545

Ert diarienummer:
Fi2020/05177

Datum:
2021-03-23

Yttrande över Promemorian Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har granskat förslaget huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter.

IMY lämnar följande synpunkter.

Tystnadsplikt och 5 a § kreditupplysningslagen

I promemorians förslag till lag om kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering föreslås i 1 kap. 6 § första stycket en tystnadsplikt med innebörd att den som är eller har varit knuten till en leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster som anställd eller uppdragstagare inte obehörigen får röja eller utnyttja vad han eller hon i anställningen eller under uppdraget har fått veta om någon annans affärsförhållanden eller personliga förhållanden. I paragrafens tredje stycke finns en upplysning om att det i 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) finns bestämmelser som innebär att det som gäller om tystnadsplikt enligt första stycket inte hindrar att uppgifter i vissa fall utväxlas för kreditupplysningsändamål.

Av 5 a § kreditupplysningslagen i dess nuvarande lydelse framgår att vad som gäller om tystnadsplikt i verksamheten hos svenska kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag och företag som med tillstånd driver verksamhet enligt lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter eller lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter, inte hindrar att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelse och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av IMY enligt 3 § första stycket.

I promemorian föreslås nu att det i 5 a § kreditupplysningslagen görs undantag från tystnadsplikt även vad gäller företag som med tillstånd driver verksamhet enligt EU:s förordning om gräsrotsfinansiering. Detta skulle innebära att företag som driver verksamhet med tillstånd enligt EU:s förordning om gräsrotsfinansiering fortsättningsvis skulle kunna utväxla uppgifter om krediter, betalningsförsummelse och kreditmissbruk för kreditupplysningsändamål på samma villkor som bl.a. kreditinstitut och värdepappersbolag.

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

IMY konstaterar att detta skulle innebära att en helt ny typ av företag och krediter skulle bli föremål för informationsutbyte inom den slutna krets av företag som framgår av 5 a § kreditupplysningslagen.

Utlämnande av uppgifter om krediter m.m. från leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster

Företag som i dag utväxlar information om krediter, betalningsförsummelse och kreditmissbruk för kreditupplysningsändamål driver verksamheter där företagen själva tillhandahåller olika typer av kreditgivningstjänster. När ett finansiellt företag inom den slutna kretsen utväxlar information om krediter avser detta krediter som företaget själv har lämnat och således råder över.

Situationen är annorlunda för en leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster. Leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster får enligt EU:s förordning om gräsrotsfinansiering inte vara kreditgivare till projektägaren utan enbart förmedlare av lån (artikel 8.1 och skäl 11). Verksamheten skiljer sig således från den i ett kreditinstitut och övriga finansiella företag som driver sådana verksamheter som finns uppräknade i 5 a § kreditupplysningslagen eftersom det inte är fråga om att bevilja krediter för egen räkning och ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel från allmänheten (skäl 11). Kreditgivare är i stället den investerare som satsar pengar i projektägarens affärsidé, dvs. varje fysisk eller juridisk person som med hjälp av en plattform för gräsrotsfinansiering ger lån eller förvärvar överlåtbara värdepapper eller tillåtna instrument för gräsrotsfinansieringsändamål.

IMY konstaterar att det i promemorian saknas analys av de konsekvenser som kan uppstå om en verksamhet som inte ägnar sig åt kreditgivning börjar utväxla uppgifter om andra kreditgivares krediter m.m. för kreditupplysningsändamål.

Vid behandling av personuppgifter ska alltid de principer som framgår av artikel 5 dataskyddsförordningen efterlevas. Av artikel 5.1 a framgår att personuppgifter ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. I en gräsrotsfinansieringstransaktion uppstår avtalsrelationer mellan investeraren och projektägaren och mellan var och en av dem i form av kund till leverantören av gräsrotsfinansieringstjänster. IMY vill därför framhålla att den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter i samband med fullgörande av de olika avtalen mellan dessa parter inte torde vara samtycke enligt artikel 6.1 a (som sägs i promemorian s. 52) utan snarare att behandlingen är nödvändig för att fullgöra ett avtal enligt artikel 6.1 b. De personuppgifter som investeraren lämnar ut inom ramen för avtalet med leverantören av gräsrotsfinansieringstjänster kommer fortsättningsvis att behandlas av leverantören av gräsrotsfinansieringstjänster i egenskap av personuppgiftsansvarig. Det investeraren vill uppnå med avtalet med leverantören av gräsrotsfinansieringstjänsten är att denne ska sammanföra investeraren med projektägaren. IMY anser att den personuppgiftsbehandling som leverantören av gräsrotsfinansieringstjänster behöver genomföra för att uppnå detta syfte sker för ett uttryckligt angivet berättigat ändamål. IMY anser däremot att för det fall leverantören av gräsrotsfinansieringstjänster därefter lämnar ut uppgifter om de krediter som investeraren ger till projektägaren till den slutna kretsen av företag som framgår av 5 a § kreditupplysningslagen för kreditupplysningsändamål kan detta innebära att leverantören av gräsrotsfinansieringstjänster behandlar uppgifterna på ett sätt som är oförenligt med det ursprungliga ändamålet.

När leverantören av gräsrotsfinansieringstjänster lämnar ut denna information förlorar investeraren kontrollen över uppgifter om sina egna krediter. Till saken hör att den som investerar i gräsrotsfinansieringsprojekt inte bedriver någon sådan verksamhet som undantas från tystnadsplikt enligt 5 a § kreditupplysningslagen. Det får den märkliga konsekvensen att en investerare som inhämtar en kreditupplysning inte får ta del av uppgifter om de krediter investeraren själv har lämnat.

En annan fråga som inte analyserats är hur kreditupplysningsföretag som registrerar uppgifter om krediterna i fråga ska kunna leva upp till kraven i kreditupplysningslagen på rättelse, komplettering och radering av uppgifter. Av 12 § kreditupplysningslagen framgår att om det finns anledning att misstänka att en uppgift som behandlas i kreditupplysningsverksamhet är oriktig eller missvisande, eller att den annars har behandlats i strid med kreditupplysningslagen eller EU:s dataskyddsförordning, ska kreditupplysningsföretaget utan dröjsmål vidta skäligen åtgärder för att utreda förhållandet. Om det visar sig att uppgiften är oriktig eller missvisande, eller att den annars har behandlats i strid med lagen eller EU:s dataskyddsförordning, ska den, om den förekommer i register, rättas, kompletteras eller raderas. Om det uppstår misstanke om att en uppgift om kredit som lämnats av en leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster är oriktig eller missvisande torde inte kreditupplysningsföretaget ha någon egentlig möjlighet att kräva information om krediten av investeraren, dvs. kreditgivaren. Kreditupplysningsföretaget skulle vara hänvisat till att vända sig till uppgiftslämnaren, dvs. leverantören av gräsrotsfinansieringstjänsten, som inte torde ha någon närmare kunskap om investerarens och projektägarens relation. Det kan exempelvis i ett senare skede ha uppstått en tvist mellan investeraren och projektägaren.

Inhämtande av uppgifter om finansiella åtaganden m.m. av leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster

Det framgår av artikel 21.1 EU:s förordning om gräsrotsfinansiering att leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster ska, innan de ger presumtiva icke-sofistikerade investerare fullständigt tillträde för att investera i gräsrotsfinansieringsprojekt på deras plattform för gräsrotsfinansiering, bedöma vilka av de gräsrotsfinansieringstjänster som erbjuds som är lämpliga för presumtiva icke-sofistikerade investerare. Enligt artikel 21.5 ska leverantören av gräsrotsfinansieringstjänsten vid denna bedömning kräva att presumtiva icke-sofistikerade investerare simulerar sin förmåga att bära förluster, beräknat som 10 % av deras nettoförmögenhet, baserat på information om bland annat finansiella åtaganden, inbegripet regelbundna, befintliga eller framtida åtaganden. I promemorian framhålls att leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster ska inhämta information som är relevant för bedömning av presumtiva icke-sofistikerade investerares förmåga att bära förluster, vilket inkluderar uppgifter om inkomst, tillgångar och finansiella åtaganden (s. 51). IMY kan inte avgöra i vad mån uppgift om finansiella åtaganden innefattar uppgift om kreditengagemang och, om så är fallet, i vad mån uppgift om kreditengagemang är tänkt att hämtas in från investeraren själv eller från kreditupplysningsföretag. För det fall tanken är att uppgift om kreditengagemang ska inhämtas från kreditupplysningsföretag måste leverantören av gräsrotsfinansieringstjänsten ingå i den slutna krets av företag som räknas upp i 5 a § kreditupplysningslagen som får utväxla uppgifter om bland annat krediter. Som framgår ovan anser dock IMY att det inte är utrett i vad mån det är lämpligt att låta leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster ingå i denna slutna krets.

Sammanfattning

IMY kan mot bakgrund av ovanstående inte tillstyrka förslaget om ändring av 5 a § kreditupplysningslagen och den därmed sammanhängande bestämmelsen om undantag i 1 kap. 6 § tredje stycket förslaget till lag om kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Catharina Fernquist efter föredragning av avdelningsdirektören Hans Kärlöf.

Catharina Fernquist, 2021-03-23 (Det här är en elektronisk signatur)